

SEGLE XXI

Tots els experts coincideixen en que els països desenvolupats només poden ser competitius amb l'aposta pel capital humà i la innovació. Fa exactament dos anys, Quaderns Gadeso (nº33, març 2004), edità un número dedicat al capital humà a la nostra comunitat. A aquell número es ressaltava una progressiva temporalització en el mercat de treball, així com una baixa qualitat en les ocupacions més demandades, i el baix nivell educatiu, tant en el que fa referència al nostre fracàs escolar com en l'escàs nombre d'estudiants universitaris. Desgraciadament, aquelles constatacions, en línies generals, continuen vigents.

Avui volem abordar la situació de la innovació a la nostra comunitat, ja sigui en la despesa en R+D+I per part del Govern com en el suport als investigadors, i, principalment, quina és la real implantació de la innovació tecnològica al nostre teixit productiu.

Els resultats, tal i com es podrà comprovar no són excessivament alentadors, malgrat l'existència d'un primer Pla de Recerca i Desenvolupament i d'un primer Pla d'Innovació (2001-2004), duts a terme per l'anterior Govern, i del nou Pla 2005-2008, aprovat per l'actual executiu.

La nostra economia difícilment pot ésser competitiva a un mercat globalitzat si no apostam de manera decisiva per la innovació. Sens dubte és important la inversió pública i la implantació i projectes de R+D+I a centres com la UIB. Però és imprescindible que aquesta aposta arribi al teixit productiu balear.

www.gadeso.org

REPTES SEGLE XXI (II)

BALEARS: APOSTAR PER LA INNOVACIÓ

Avui, per implantar un sistema d'innovació a la nostra comunitat és absolutament imprescindible interrelacionar quatre entorns bàsics:

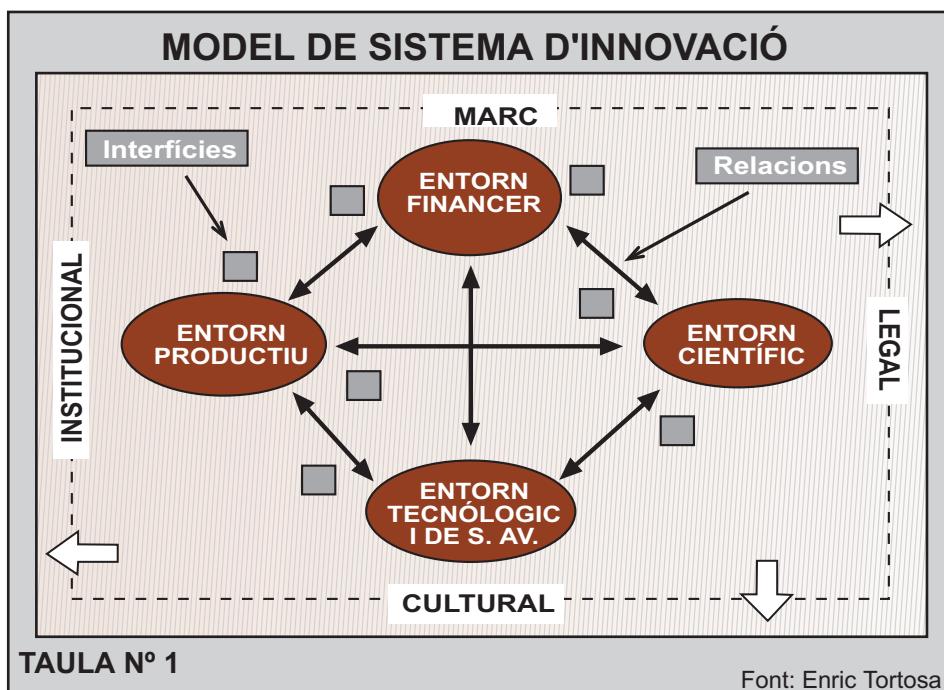
1) Entorn científic: constituït principalment per centres de recerca, de caràcter públic o privat (especialment la Universitat de les Illes Balears), que tenen com a objectiu principal la producció de coneixements mitjançant la R+D.

2) Entorn tecnològic: constituït fonamentalment per centres tècnics i empreses de serveis, amb l'objectiu principal de subministrar serveis tecnològics avançats i facilitar la interacció entre les entitats de R+D i les empreses. Aquestes estructures són bàsiques pel foment de la

innovació, sobretot en el cas de les PIMEs a sectors madurs.

3) Entorn financer: especialment les caixes d'estalvis amb vinculació amb la nostra comunitat, que tenen com a objectiu facilitar suport financer als entorns científics i tecnològics, i, principalment, apostar per la implantació de la innovació tecnològica al teixit productiu, especialment les PIMEs.

4) Entorn productiu: inclou les empreses, que són els actors indispensables de la innovació. Aquesta implantació s'ha de fer als sectors econòmics estratègics, però també a la xarxa de PIMEs, enteses com elements bàsic de la nostra cohesió territorial, econòmica i social.

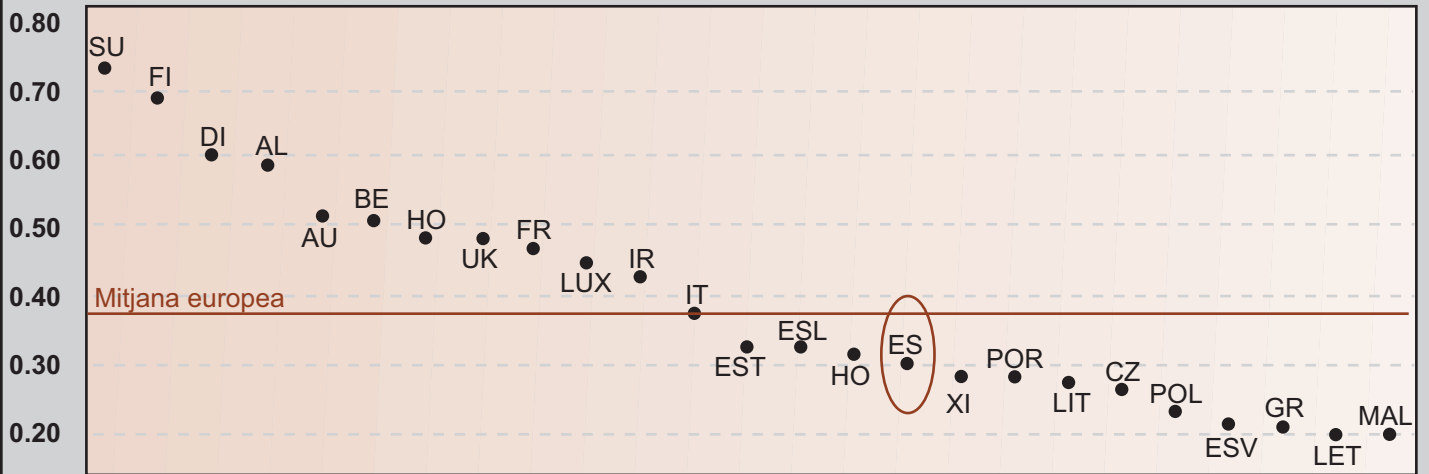

SENSIBLE ENDARRERIMENT ESPANYOL

Desgraciadament, segons es pot comprovar a les taules adjuntes, Espanya es manté en una situació notablement retrasada en tot el que significa innovació. Aquesta situació és preocupant, tenint en compte que el nostre teixit productiu no és pot basar en la ma d'obra barata, el que està provocant fenòmens de deslocalització d'empreses. Com a societat desenvolupada és imprescindible una aposta seriosa i constant en R+D+I, sigui des de l'administració pública, des de centres d'investigació públics i privats, o col·laborant en la implantació de les noves tecnologies al món empresarial.

TAULA N° 2

ÍNDEX SINTÈTIC D'INNOVACIÓ

Font: Innovation Scoreboard 2005.

L'Índex Sintètic d'Innovació es construeix per la UE en base a 26 indicadors inclosos en el denominat Quadre de la Innovació (Innovation Scoreboard).

Entre aquests indicadors s'inclouen: la implantació de sistemes d'innovació i coneixement al sistema educatiu a tots els seus àmbits, des de l'educació bàsica i mitjana fins a la universitària i la formació professional; les inversions públiques i privades en R+D+I; la implantació de la innovació en el teixit industrial i productiu...

Com es pot comprovar a la taula n°2, Espanya es troba per sota de la mitjana europea (inclosos els darrers països

incorporats), ocupant el 16è lloc a l'Europa dels 25.

Entre els aspectes positius ressalten els graduats en carreres científiques i tècniques, el nombre de persones amb educació superior i el percentatge d'empreses que reben fons públics. Per contra, la formació contínua i la inversió empresarial en R+D són escasses. Així mateix, manca cooperació per a la innovació entre les petites empreses.

Malgrat una major sensibilitat i voluntat de l'actual Govern d'apostar per la innovació, encara ens mantenim amb perspectives negatives.

ASPECTES POSITIUS

- Graduats en ciència i enginyeria
- Població amb educació superior
- Percentatge d'empreses que reben fons públics

ASPECTES NEGATIUS

- Formació contínua
- Despesa empresarial en R+D
- Cooperació per a la innovació entre petites empreses

TENDÈNCIES DE FUTUR

Els països que mostren una tendència més positiva en l'aposta per la innovació són els que, segons es reflexa a la taula n°2, es troben més retrasats: Hongria, Eslovènia, Chèquia, Lituània...

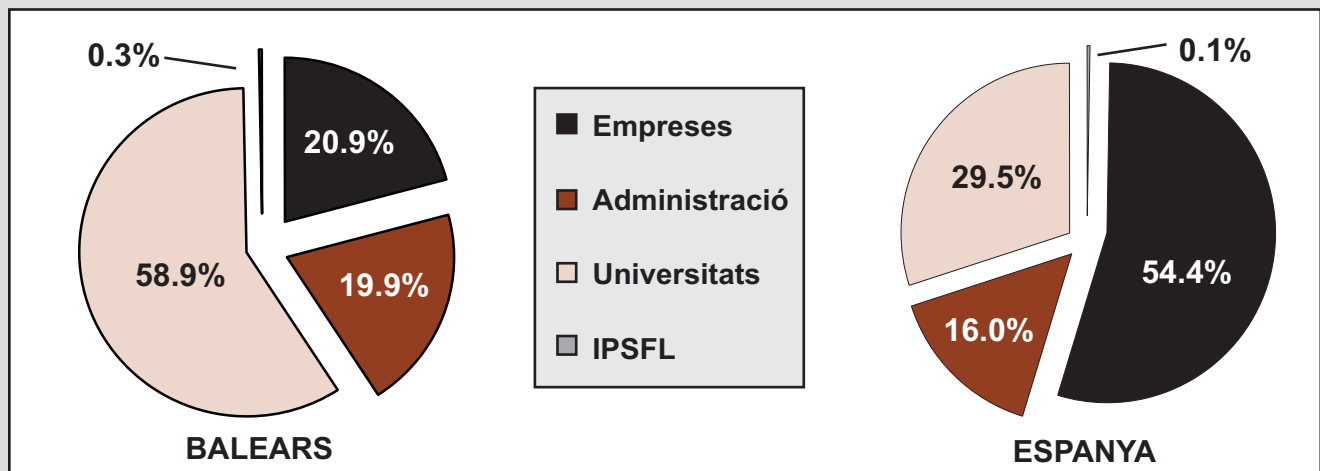
Espanya mostra una tendència negativa i es situa en el lloc 19 en innovació entre els 25 de la UE. Aquesta tendència és molt preocupant, tenint en compte que estam actualment per sota de la mitjana de la Unió Europea.

ESCASSA IMPLANTACIÓ A BALEARS

A totes les fonts d'informació i indicadors Balears es situa als darrers llocs de l'estat espanyol en R+D+I. Tal i com es pot comprovar a la taula n°5 de la pàgina següent, la nostra comunitat només dedica el 0,28% del PIB a R+D, i ocupa el darrer lloc de les 17 comunitats autònomes. Al mateix temps, s'observa un fort desequilibri estructural: l'esforç en R+D es centra principalment al sector públic. El sector privat només representa el 20,9% de la despesa i l'12,8% dels investigadors.

TAULA N° 3

DISTRIBUCIÓ DE LA DESPESA EN R+D PER SECTORS (2004)

Font: INE. 2004

Hi ha opinions que pretenen culpar d'aquesta realitat negativa de Balears en R+D+I a l'estructura productiva de la nostra comunitat, basada en el sector serveis (turisme i PIMES). Però, encara que s'hagi de tenir en compte aquesta situació, no és suficient per explicar la nostra realitat. De fet, hi ha altres regions espanyoles i europees en les que el sector serveis representa un percentatge fonamental de la seva economia i que tenen un sistema d'innovació molt més equilibrat que el balear.

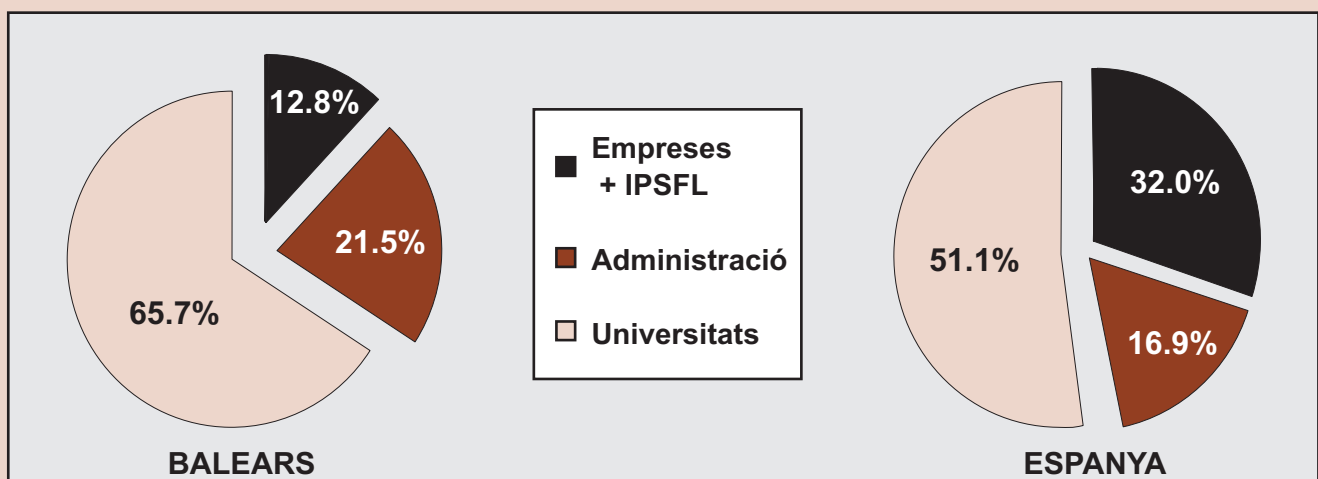
L'entorn científic està centrat en la Universitat: hi ha una escassa estructura investigadora fora de l'àmbit universitari. Es poden citar, a més, com a centres científics i tecnològics significatius l'Oceanogràfic, l'IMEDEA, la Unitat

d'Investigació de Son Dureta, l'Institut Universitari d'Investigació en Ciències de la Salut, el Centre Internacional de Medicina Respiratòria Avançada, diversos centres tecnològics (bijuteria, calçat, fusta...) i l'aposta per un centre d'Investigació de Tecnologies Turístiques. Totes aquestes iniciatives són bones per sí mateixes, però manca una major definició d'objectius en funció de les necessitats de la nostra comunitat.

Tots els indicadors demostren una dèbil interrelació entre els distints entorns (financers, productius, tecnològics i científics) que formen el sistema d'innovació a la nostra comunitat. Sembla que tot el sistema respon a una estructura única, necessària però insuficient, que és la UIB.

TAULA N° 4

DISTRIBUCIÓ DELS INVESTIGADORS PER SECTORS (2004)

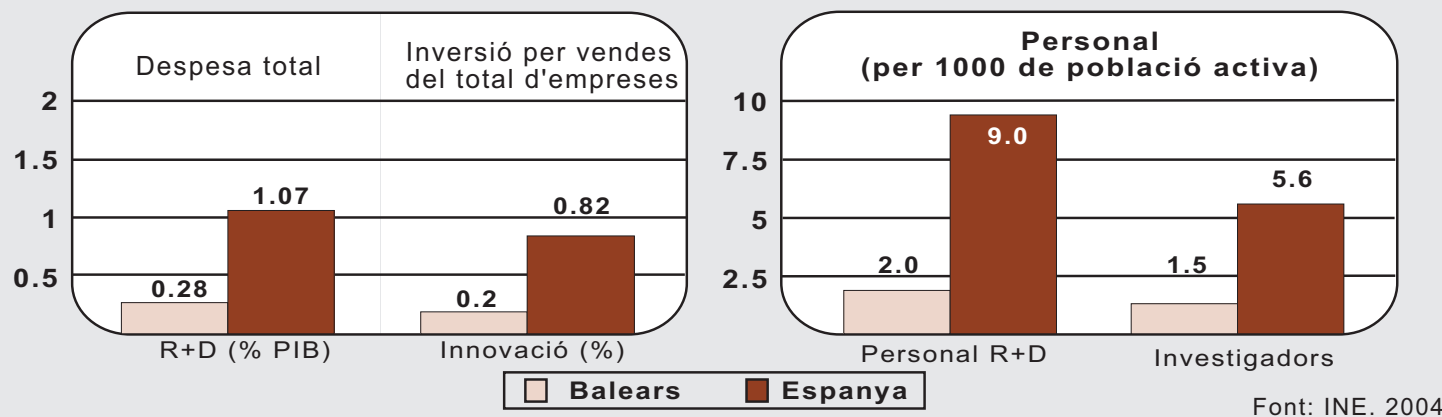

Font: INE. 2004

APOSTA PER LA INNOVACIÓ

L'any 1999, en el marc del Pacte de Progrés, es crea Direcció General de Investigació, Desenvolupament Tecnològic i Innovació. L'any 2001 es posa en marxa el I Pla de R+D i el I Pla d'Innovació, amb una inversió total de més d'11 milions d'euros pel període 2001-2004. L'actual govern ha aprovat, pel període 2005-2008, el denominat Pla de Ciència, Tecnologia i Innovacions de les Illes Balears, amb una inversió prevista de 48 milions d'euros. Al menys en aquest capítol, s'ha de posar de relleu el continuisme positiu de l'actual govern amb l'anterior amb l'aposta per la innovació.

TAULA N.º 5 INDICADORS BÀSICS DE R+D I INNOVACIÓ

Malgrat els esforços, el sistema balear d'innovació és dèbil. Les inversions en R+D+I respecte el PIB encara estan enfora de la mitjana espanyola, i segueix existint un desequilibri enorme entre les contribucions i execucions públiques i privades. Per altra banda, l'entorn científic s'ha incrementat significativament tant en inversions a la UIB com a l'IMEDEA (CSIC-UIB).

És destacable l'increment de l'interès de l'empresa per la innovació, especialment al sector turístic. Aquesta darrera

realitat no es reflexa a les xifres estadístiques, a nivell nacional i europeu, que identifiquen a les Balears com una regió amb una activitat empresarial innovadora pràcticament residual.

Quan s'analitza el sistema d'innovació a Balears, depenent sobretot del sector serveis, és necessari plantejar-se si els indicadors actuals de R+D+I són els més adequats per sistematitzar aquestes activitats en economies de serveis (turisme).

TAULA N.º 6 PREVISIÓ DE DESPESA EN R+D+I DURANT EL PERÍODE 2005-2009

	2005	2006	2007	2008	2009
Despesa R+D/PIB	0,30	0,32	0,33	0,34	0,35
Despesa R+D (milers €)	39.884	42.415	45.088	47.287	49.621
Despesa innovació/PIB	0,16	0,19	0,23	0,26	0,40
Despesa innovació (milers €)	20.572	25.751	31.203	36.469	56.710

Font: Pla de Ciència, Tecnologia i Innovacions 2005-2008 (Govern de les Illes Balears)

Fonts d'informació

- "European Innovation Scoreboard 2005" (Comissió Europea)
- "El sistema d'innovació a les Balears" (ponència al Cercle d'Economia. 2005). Enric Tortosa IMEDEA (CSIC-UIB)
- INE
- Pla de Ciència, Tecnologia i Innovacions 2005-2008 (Govern de les Illes Balears)
- Fundació COTEC

Fundació GADESO: C/Ter n.º14 1er. Palma de Mallorca - 07009

TEL. +34 971 479503 FAX. +34 971 470042.

E-MAIL: fundaciogadeso@gadeso.org

PÁGINA WEB: www.gadeso.org

